

Vasi pod Stolom v Občini Žirovnica

Občina Žirovnica združuje deset vasi v naračju Stola z bogato kulturno dediščino in naravnimi lepotami pokrajine.

Območje, ki ga domačini imenujejo Kašarija, meji na severu na Avstrijo, na vzhodu na občini Radovljica in Tržič, na zahodu na občino Jesenice in na jugu na občino Bled. Severni, gorati svet Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp se na jugu prelije v Radovljiško ravnino, imenovano Dežela.

Iz vasi pod Stolom so odšli v svet mnogi možje, ki so v kulturni in narodni zgodovini Slovencev odigrali pomembne vloge. V Žirovnici so rojstne hiše dr. Franceta Prešerna, Matija Čopa, Franca Saleškega Finžgarja, Janeza Jalna in Janšev čebelnjak. Te in druge kulturne spomenike danes povezuje Pot kulturne dediščine Žirovnica.

Finžgarjeva rojstna hiša

Poleg kulturne, tehniške, arheološke dediščine ter čebelarstva je v Žirovnici zanimivo tudi pohodništvo, kolesarstvo in konjenišтво.

Vznožje Karavank je izhodišče za mnoge pohode, vzpone in gorske ture.

Na osemkilometrski, večinoma ravninski Poti kulturne dediščine, pohodništvo združimo z ogledom kulturnih spomenikov. Krajši vzpon iz Zabreznice nas pripelje do razgledne cerkvice sv. Lovrenca. Razgledna je tudi zložna Sončna pot, ki vodi po pobočju Rebra od Žirovnice do Rodin.

Izhodišče za zahtevnejše vzpone je dolina Završnice. V Završnici je ob jezeru urejena sprehajalna pot, trim steza, piknik prostori, otroško igrišče, igrišči za odbojko na mivki, prireditveni prostor in parkirišče. Od tu se pot nadaljuje po dolini v smeri Smokuške planine, Tinčkove koč, Zelenice in Vrtače ali se usmerimo proti Valvasorjevemu domu.

Dolina Završnice

Različno zahtevne kolesarske poti vodijo po slikovitem ravninskem in gorskem svetu.

Prijeten izlet za vso družino je lahko kolesarjenje Po poti kulturne dediščine. Nekoliko več pripravljenosti zahtevajo vzponi kot so Valvasorjev dom, Ajdna, Zabraška planina in Koča pri izviru Završnice.

Za bolj udobno potovanje s kolesom je možen tudi najem električnih koles v ZTK Žirovnica.

Narava pod Stolom ponuja idealne možnosti za konjenišтво, priljubljeno med domačini in obiskovalci. Za začetnike je na voljo šola jahanja, bolj izkušeni jezdeci pa bodo uživali v vodenem ali samostojnem terenskem jahanju v čudovitem okolju.

Možna je izposoja jahalne opreme, vožnja z zapravljivčkom ali lojtrnikom za večje skupine. Vsako leto Konjenski klub Stol organizira v začetku septembra tekmovanje v preskakovanju ovir in tekmovanje vpreg za pokal Slovenije.

Parcela KK Stol

Bogata čebelarstva tradicija se v zibelki slovenskega čebelarstva odraža tudi danes. Poleg ogleda Janševega čebelnjaka na Breznici, si obiskovalci lahko ogledajo prikaz sodobnega čebelarjenja in ogled plemenilne postaje, kjer skrbijo za ohranjanje avtohtone slovenske čebele, kranjske sivke.

Hidroelektrarna Završnica, zgrajena leta 1914, je bila prva slovenska javna elektrarna. Obratovala je kar 90 let. Od leta 2005 je kulturni in tehniški spomenik.

HE Moste obratuje, kot prva elektrarna na reki Savi od leta 1952. Betonski jez leži v najožjem delu savskega kanjona, v soteski Kavčke, pod Žirovnico ter je s 60 m višine tudi najvišja pregrada v Sloveniji. HE Moste sestavlja skupaj s starejšo HE Završnica na potoku Završnica enotni energetske sistem. Ogled elektrarn poteka v spremstvu strokovnega vodnika.

Elektrarna Moste

Na območju pod Stolom je bila svoje čase močno razvita ovčereja in tako tudi predelava volne. Pr' Joštan v Mostah so pričeli presti leta 1922 in predejo še danes. V Koširjevi predilnici v Mostah prikazujejo postopek predelave volne na starih strojih še danes.

Področje pod Stolom je bilo poseljeno od začetka starejše železne dobe. To dokazujejo tudi različna arheološka najdišča kot so na Sv. Lovrenc nad Zabreznico, rimska villa rustica pri Rodinah in Jama pod Žičico, poznoantična naselbina Ajdna, poznoantično in staroslovansko grobišče v Smokuču in staroslovanski grobišči pri cerkvah na Bregu in v Mostah.

Pri cerkvi sv. Martina v Mostah so na ogled trije antični kamniti bloki iz 1. stol., ki so bili verjetno del večje javne stavbe.

V vaseh Pod Stolom imamo tudi domače gostilne Trebušnik, Osvald, Kašar, Lovski dom Stol v katerih lahko poskusite tudi okusne gorenjske in ostale slovenske jedi.

Veliko informacij je na voljo še na spletnih straneh: www.zirovnica.eu, www.zirovnica.si

Maja Zupan
Zavod za turizem in kulturo Žirovnica